

Effekter af konkurrenceudsættelse på det kommunale vejområde

Houlberg, Kurt; Petersen, Ole Helby

Published in:
Trafik & Veje

Publication date:
2015

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Houlberg, K., & Petersen, O. H. (2015). Effekter af konkurrenceudsættelse på det kommunale vejområde. *Trafik & Veje*, 92(8), 33-34.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Effekter af konkurrenceudsættelse på det kommunale vejområde

De danske kommuner bruger årligt 5,8 milliarder kroner på drift og vedligeholdelse af vejnettet. Af dette udgør køb af ydelser hos private leverandører 41,6 procent, hvilket gør de kommunale veje til et af de mest konkurrenceudsatte områder i den kommunale sektor. I et nyt forskningsprojekt har vi undersøgt de økonomiske effekter af konkurrenceudsættelse på vejområdet. Analysen viser, at kommunerne i gennemsnit sparer penge ved at inddrage private leverandører på vejområdet. Et andet centralt resultat er, at effekterne også holder efter kontrol for vej kvalitet. Ser man derimod på udviklingen over tid, har effekterne ved inddragelse af private leverandører på vejområdet været faldende over de seneste 25 år. Effekten er i dag cirka en fjerdedel af, hvad den var i 1990'erne. Resultaterne af forskningsprojektet fremlægges og diskuteres i denne artikel.

Af programchef,
ph.d. Kurt Houlberg, KORA
kuho@kora.dk

Lektor,
ph.d. Ole Helby Petersen, Roskilde
Universitet
olehp@ruc.dk

Baggrund for analysen

Et tidligere dansk studie af økonomiske effekter ved inddragelse af private leverandører på det kommunale vejområde før kommunalreformen fandt økonomiske besparelser, som også holdt efter kontrol for kvaliteten på det kommunale vejnet (Blom-Hansen 2003). Siden da er der sket betydelige ændringer i den kommunale struktur og opgavefordelingen på vejområdet. Med kommunalreformen blev kommunerne dels større, og dels fik de overdraget

ansvaret for drift og vedligeholdelse af de tidligere amtsveje. Det er derfor relevant at gennemføre en opdateret analyse af Blom-Hansens studie og dermed undersøge, om effekterne genfindes i den nye kommunale struktur.

I forskningsprojektet har vi analyseret effekterne af konkurrenceudsættelse på det kommunale vejområde med hovedfokus på perioden 2008-2013 (Houlberg og Petersen 2015). Vi har desuden genkonstrueret datasættet tilbage til 1990, så effekterne kan analyseres over en 25-årig tidsperiode. I undersøgelsen kontrolleres blandt andet for en række strukturelle forhold samt for vej kvalitet opgjort via det kommunale belægningsindeks (Kommunalteknisk Chefforening og Vejdirektoratet 2011; 2013). Analysen giver dermed et opdateret billede af effekterne af konkurrenceudsættelse på vejområdet baseret på den kommunale struktur efter kommunalreformen.

Økonomiske effekter

I forhold til omkostningerne til drift og vedligeholdelse af det kommunale vejnet viser analysen, at der også efter kommunalre-

formen er økonomiske gevinster ved at inddrage private aktører. På tværs af alle danske kommuner i perioden 2008-2013 giver en forøgelse af privatleverandørgraden (PLI) med 1 procentpoint en omkostningsreduktion på 0,25 kr. pr. meter vej. Det svarer til 0,2 procent af den gennemsnitlige kommunale nettodriftsudgift pr. meter vej.

Analysens overordnede konklusion er således, at det i et omkostningsmæssigt perspektiv stadig kan betale sig for de danske kommuner at konkurrenceudsætte opgaver på vejområdet. Analyserne peger desuden på, at de økonomiske gevinster er størst for mellemstore kommuner, hvori- mod gevinsterne er mindre og mere usikre for de mindste og største kommuner.

Faldende effekter over tid

Et andet væsentligt resultat af analysen er, at omkostningsbesparelserne imidlertid både er mindre statistisk signifikante og mindre i størrelse end før kommunalreformen. Hvor Blom-Hansen fandt statistisk signifikante sammenhænge mellem privatleverandørgraden og vejjudgifter i alle årene fra 1988-1999, er sammenhængen i 2008-2013 kun statistisk signifikant i halvdelen

af årene og mindre statistisk signifikant for perioden som helhed. Beregnes effekterne i dag efter samme metode, som Blom-Hansen brugte, er besparelserne ved inddragelse af private leverandører efter kommunalreformen cirka en fjerdedel af, hvad de var før kommunalreformen.

Analyser for perioden 1990-2013 viser dermed, at der fortsat er økonomiske gevinster ved at inddrage private leverandører i driften på vejområdet, men også at den økonomiske effekt af inddragelsen af private leverandører i perioden 2008-2013 er cirka en fjerdedel af, hvad den var i Blom-Hansens tilsvarende analyse for årene 1988-1999. Yderligere analyser, som sammenligner situationen før og efter kommunalreformen, peger i retning af, at den reducerede statistiske signifikans ikke alene er et produkt af kommunalreformen.

Påvirker konkurrenceudsættelse vej kvaliteten?

Den samlede effektivitet ved offentlig og privat opgaveløsning på vejområdet afgøres naturligvis ikke blot af omkostningen, men af sammenhængen mellem den betalte pris og den leverede kvalitet. Derfor gennemfører vi i analysen en række supplerende analyser, hvor vi ligesom Blom-Hansen (2003) kontrollerer for vej kvalitet ved at inddrage det kommunale belægningsindeks som indikator for kvaliteten af det kommunale vejnet. Det er væsentligt at nævne, at belægningsindekset kun måler vej kvaliteten på udvalgte parametre, ligesom det bygger på data fra to forskellige

systemer, som ikke er fuldt ud sammenlignelige. Desuden opgøres belægningsindekset typisk med flere års mellemrum, ligesom belægningsindekset kun dækker knap halvdelen af kommunerne i hvert opgørelsesår.

Med disse datamæssige forbehold i mente viser analyserne, hvor der kontrolleres for vej kvalitet, at de økonomiske effekter ved inddragelse af private leverandører også holder efter kontrol for vej kvalitet. Den kommunale vej kvalitet efter kommunalreformen ser med andre ord hverken ud til at påvirke vej duggifterne i op- eller nedadgående retning. Besparelserne, som blev vist i de økonomiske analyser, ser med andre ord ikke ud til at have påvirket vej kvaliteten.

Hvad har vi lært?

Den opdaterede analyse af effekter af konkurrenceudsættelse på det kommunale vejområdestudie har en række praktiske og policy-mæssige implikationer.

For det første viser analyserne, at der på trods af kommunalreformen og den større kommunale egenkapacitet fortsat er økonomiske besparelser ved at inddrage private aktører. Besparelserne er i gennemsnit i størrelsesordenen 0,2 procent ved en forøgelse af privatleverandørinddragelsen med 1 procentpoint. Analyserne er baseret på marginale ændringer i de forklarende variable og kan ikke generaliseres til at gælde, hvis der eksempelvis er tale om større forskelle i privatleverandørinddragelsen. Det er derfor ikke retvisende på grundlag af analysen at estimere de økonomiske effekter, hvis konkurrenceudsættel-

sen eksempelvis hæves eller sænkes med 10, 20 eller 30 procentpoint.

For det andet viser analyserne, at effekten også holder efter kontrol for vej kvaliteten opgjøret via det kommunale belægningsindeks. Umiddelbart opnås besparelsen altså uden, at det går ud over vej kvaliteten på kort sigt. Belægningsindekset måler ikke konsekvenserne for vej kvaliteten på længere sigt, og analysen giver derfor ikke basis for konklusioner vedrørende eventuelle positive eller negative langsigtede effekter for vej kvaliteten.

For det tredje er et væsentligt resultat, at omkostningsforskellen ved kommunal og privat produktion på vejområdet er faldet over de seneste 25 år. Nærmere bestemt er den økonomiske besparelse i dag en fjerdedel af, hvad den var i Blom-Hansens studie, der var baseret på data fra 1990'erne. Forskningsprojektet giver med andre ord både indikationer på fortsatte besparelser ved inddragelse af private leverandører og indikationer på faldende marginale effekter ved konkurrenceudsættelse på det kommunale vejområde.

Note: Artiklen bygger på en forskningsrapport om effekter af konkurrenceudsættelse på det kommunale vejområde, som kan downloades fra hjemmesiden www.ruc.dk/effektdoku.

Referencer

- [1] Blom-Hansen, Jens (2003): Is private delivery of public services really cheaper? Evidence from public road maintenance in Denmark. *Public Choice* 115(3): 419-438.
- [2] Houlberg, Kurt og Petersen, Ole Helby (2015). Økonomiske effekter af konkurrenceudsættelse på det kommunale vejområde. Roskilde: Forskningsprojektet Dokumentation af effekter ved konkurrenceudsættelse af offentlige opgaver.
- [3] Kommunalteknisk Chefforening og Vejdirektoratet (2011, 2013). Belægningsindekset 2009 [2011] – et overblik over belægningstilstanden på det kommunale vejnet. Kommunalteknisk Chefforening og Vejdirektoratet.
- [4] Økonomi- og Indenrigsministeriet (2014): Økonomi- og Indenrigsministeriets kommunale nøgletal, www.noegletal.dk (tilgået 05.11.2014).

